

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
5 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii«
in
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.**Anul XII.****Blaş 17 Maiú 1902.****Numérul 20.****315 Maiú 1848.**

Fii salutatá şi binecuvintată mă-
ritá zi!

Căldura entusiasmului, de care au
fost cupriuşi fii poporului nostru în
acéstá zi, şi azi, după mai bine de un
jumătate de secol, o mai simţim.

× Şi azi mai e viu în pieptul nostru
sentimentul sfînt al libertăţii, care din
tatá în fiú s'au transplantat de la cei
40 mii Români întregului nostru neam.

Cu smerenie ne plecăm capul na-
ţionalismului învăpăiat, de care era
plină inima tinerimii române de atunci,
şi cele trei zile gloriose, „zile de bu-
curie, de sêrbătoare, de înfrăţire şi im-
păcarea tuturor inimilor,” neşterse vor
rémáné pentru tot de una pe paginile
istoriei mult cercatului popor românesc.

Atunci, tóte se uítarâ, patimile în-
cetarâ şi fraţii nostri de un neam şi
de un sânge, ca şi un singur individ,
luptau pentru cauza sfîntá a naţiunii
române, ce de atâta vreme gema pe
nedreptul sub jugul străin, oprită în
calea progresului, reţinută de la luminá
şi desconsiderată, ca şi cum n'ar fi şi
Românii făpturile lui Dumnezeu.

Dar în butul tuturor zilelor negre,
de care avu parte din belşug, poporul
român dádu dovadă, că e consciú de
drepturile ce le pretinde, că acele i-se
cuvin, ca şi celorlalte naţiuni conlo-
cuitoare. El nu doria altceva, de cât
să se împărtăşescă şi el din ceea ce îi
revine, conform principiilor de dreptate,
libertate, egalitate şi frăţietate, cari
îşi făcuseră calea prin tótá Europa. Nu
cu forţa şi nici cu arma în mână îşi
cerea el partea sa, ci pacinic şi în
linişte.

Şi în tot decursul celor trei zile,
cât ţinu adunarea memorabilá de la
Blaş, nu se auđi nici un cuvînt nepo-
trivit, nu se semnalá nici o faptá ile-
galá. Representanţii guvernului au dat
cea mai bună dovadă de acéstá.

„Poporul român — scrie nemori-
toriu Cipariú în al sêú „Organ na-
ţional” — s'a purtat cu o cuveninţă
ce te răpescé la mirare. Nici măcar
un cuvînt violător, ne cum faptá, n'a
ieşit din gura acestui popor atát de
numeros . . . Poporul era ascultător
peste tótá cugetarea.”

Şi apoi terminând cu descrierea
modului, cum au decurs adunarea, Ci-
pariú „bărbat cunoscut la toţi contim-
poranii ca fórté moderat, care chiar şi
în mijlocul evenimentelor fortunóse scia
să-şi cumpete tot cuvîntul,” cum îl ca-
cterisézâ Bariţ, nu se putu reţinea
să nu esclame plin de mândrie:

„Ascultaţi popóarele Transilvaniei.
Luaţi esemplu de la acest popor des-
preţuit şi vè învăţaţi de la dînsul, ce
este ascultarea, pacea, ordinul bun şi
respectarea persónelor şi a proprietăţii.”

„Mulţumită voue tinerilor recunos-
cuţi, ce aţi învăţat poporul la acestea.

„Vie poporul şi junimea română!”

Cinci-zeci şi patru de ani se stre-
curarâ de la acéstá zi, aşteptată „de
mii de ómeni însetaţi de libertate, ca
ziua rescumpărării,” şi orizontul senin
odată şi mult promiţetó, în scurtá
vreme se acoperi cu nori negri de fumul
satelor aprinse, şi prip aer rêsunaú fi-
petele de durere a celor schinjuţi. . .

Să lăsăm ínse vélul peste timpu-
rile viscolóse a rêsboiului civil, să ne
apropiem de zilele de azi. Cât de de
parte sîntem de cum am fost atunci?
cât ne-au folosit nenumératele jertfe,
ce am adus pentru ca odatá şi noi să
avem parte de o sórtá mai bună? Sîntem
noi mai consolidaţi, mai tari şi mai
respectaţi? Avem noi şi azi ast fel de
bărbaţi, o aşa tinerime bravá, care plină
de curaj, să deştepte admiraţia tuturor,
prin zelul şi entusiasmul sêú, íntru apê-
rarea naţiunii nóstre, de cei ce îi voesc
rêul? Câte din celea 16. puncte ale
adunării din 48 s'au implinit?

Étá o serie de întrebări, cari s'au
pus atát de adese şi s'au discutat în
feliurite forme. Rêspunsul dat n'a fost
înse nici odatá îndestulitor, pentru cei
cari mai din adins privesc la desvol-
tarea şi progresele poporului.

O direcţiune constantá în spre
progres, fie acela pe orî ce teren, noi
mai nici odatá n'am avut. Mereú vac-
cilând în tóte părţile, am dat tabloul
unei naţiuni, care vrea să lupte, dar
fără conducători, sau mai bine, fără a
ţiné samá de ei. Programe ne-am făcut
adese, hotăriri mereú am adus, dar mai
tot de una ne-au lipsit ómenii cari să
le observe şi cari să se conformeze după
acele în lucrările lor. Şi nu odatá,
am avut tristul prilej de a vedé pe

conducătorii ínşişi părăsind rîndurile
luptătorilor. Pasiuni mici, certe nein-
semnate, au degenerat adese provocând
desbinări nechibzuite. Mici interese
egoiste, de câte ori nu au fost puse de
asupra intereselor generali. Caracterele
tari ne-au lipsit mai tot de una.

Odatá, tinerii clerici din seminariul
din Blaş au cutrierat aprópe tótá Tran-
silvania, aducénd zeci de mii de ómeni
la adunarea de la Blaş, şi încá atunci,
când domnia iobăgia, când lipseau tóte
mijlócele de comunicaţie, ce avem azi.
Glasul unui singur tribun, ne spune
Cipariú, era de ajuns să conducá tótá
mulţimea inmensá a poporului adunată
la Blaş.

Azi, în zădar am mai încerca-o
acéstá, puţini, fórté puţini sînt aceia,
cari ar da ascultare glasului conducê-
torilor. În multe privinţe sîntem ne-
orientaţi, şi nime nu spune poporului
cuvîntul hotărîtor. Laţurile cari vor
nimicirea nóstrá, le vedem cum se ín-
tind în faţa nóstrá, şi noi le privim
zápăciţi, neinteresaţi, sau în cazul cel
mai rêu, le punem ínşine în jurul gâ-
tului, în schimbul unei mulţumiri per-
sonale, care e potrivnicá intereselor
unei părţi însemnate a neamului nostru,
dar acéstá puţin ne împórtá. Disciplina
ne lipseşte şi fie care se simte cu
mult mai superior, de cât să asculte
de glasul pètruns de căldura dragostii
pentru a poporului mântuire.

Fie, ca aniversara de azi, să ne
facá mai cumînţi, mai bine să ne pre-
gátescă în faţa pericólelor, ce ne ame-
nintă, să ne oţelescă puterile mai tare
şi să ne unescă mai strîns în lupta
pentru ímplinirea cererilor distinşilor
naţionalişti de acum 54 ani!

Sêrbătorirea Episcopului Pavel.

— Raport special al „Unirii”. —

La sfîrşitul concertului, Ilustritatea Sa
Părintele Episcop al Logoşului Dr. Dem.
Radu, însufleţit de atâtea doveđi de iubire
faţă cu Escel. Sa Episcopul iubilant, păsescé
la mijloc şi íntr'o cuvîntare, conceputá în
stil meduos şi elegant, după ce mulţimesce
Escelenţiei Sale pentru ínubirea graţiosá,
zice cam urmátóarele:

„SUVENIR DE BLAŞ”

cuprinde diferite vederi din Blaş de o frumşetá admirabilá, şi ese-
cutate artistic.

Costá numai 1 cor.

Sentimentele mele de recunoștință, pe cum cu ochii mei văd, nu sînt de cît o slabă resfrângere a sentimentelor mult mai bogate și mai căldurose, cari însușesc inimile tuturor celor de față pentru neprețuitul favor ce l'ai întins, Prea sfințite Dómnne, lor, și acestor mărețe Institute, de a se puté bucura de prezența Escelenței Tale la strălucita aniversare a 50 de ani, de când în istorica Duminecă a Sfințului Toma a-Ţi înălțat Domnulul primiciile darului preotesc, cădut pe capul Tău.

Domnilor! Era ziua luminată a sfințelor Pasci. Și un tîner dintre cei mai distinși din cursul de filosofie, departe de caminul părintesc, slăbit de asprimea lipsurilor, străin între străini, se muncea pe câmpurile Cașoviei culegînd, spre a-și întări puterile, cele dintăi plante nutritóre a le frumoșei primăveri. Extremă era lipsa, dar credința întru Acela, ce hrănesce paserile cerului și îmbracă crinii pămîntului, pe el nu l'a părăsit, ér gîndul la îndușatele lacrimi cu cari se scia zilnic petrecut din partea buneii sale mame, îndulcitu-i-aú tótă amărăciunea și a străinătății și și a plautelor adunate spre a-și satura fómnea.

Grea fórte era încercarea, dar Domnul pe el perirei pradă nu l-a lăsat; pentru că hotărît era în planurile sfințte, nu numai, ca alesul sėu să învețe carte spre folosul unui întreg popor, ci mai hotărît era și aceea, ca lipsa însași, prin care îl trecea pe el, să fie mai târziu un isvor de îmbelșugare, spre a-și astîmpăra setea de cultură, pe timpuri nețermurite, cete fără de număr din fi și ficele aceluiași mult iubit popor românesc. Nu voiú urmări, domnilor, fazele pururea luminoșe, prin cari se desvălesc și se arată timp de preste o jumătate de veac spiritul acestei credințe sfințte, înrădăcinate în peptul tînerului muncit de grijuri pe

câmpurile Cașoviei! nu Vė voiú duce cu gîndul prin tóte locurile, pe unde acel isvor de îmbelșugare, țiguit din lipsurile lui de odinioară, și-aú revėrsat binefacerile sale; nu voiú urmări, nu voiú însira, ba nici nu voiú schița bogăția meritelor, ce și le-a cástigat în cursul vieții sale până la noi, și pretutindenea, pe unde Provedința i-a îndreptat pașul, în clasicul pămînt al Maramurėșului, pe țermurii Someșului, apoi în văile Crișurilor și la pótele Bihorului; nu voiú face acésta. ci destul imi este mie a repeți și acelea cu cea mai alésă plăcere următorul cuvînt: Credința neclătinată, umilinta înălțătoare și silinta neadurmiță, cu cari de o jumătate de veac slujesce la altarul Domnului; devotamentul nețermurit cătră Biserica lui Christos; iubirea stătórnice față de neamul, al cărui fiú se mândrește a fi, ca și față de patria, al cărei cetățen este; zelul desfașurat întru apėrarea și înmulțirea moștenirii primite de la înaintașii sėi; creațiunile monumentale, ce le-a ridicat în pustiul încă destul de larg al așezămintelor culturale romănesci: da, tóte acestea deja de mult, cu litere adevėrat nețerșe au întipărit în inimile Romănilor veneratul nume al Episcopului Michail Pavel.

ÉR cumcă prin aceste palide cuvinte adevurul a eșit din și mai slab graiul meú — mărturie s'a făcut spre obștesca bucurie și mângaiere a bisericeii greco-catolice romăne și preste tot a neamului românesc, chiar de la înălțimea gloriei și regescului Tron al patriei nóstre scumpe și iubite, prin strălucirile cele mai mari, ce le-a vãrsat și acum de curėnd preste sėrbătoritul Archiereú. Mărturie s'a făcut întrégă Biserica greco-catolică romăna prin entuziasmul, cu care a încunjurat acest Iubileu strălucit. Și dacá aceste ar fi tăcut, mărturie ar fi dat petrite grămădite în aceste pompóse

palate culturale; dar și mai tare ar grái și vor grái glasurile vóstre, scumpe odrasle ale neamului, străplăntate aci spre cultivare întru tóte cele bune și frumoșe. . . .

Aci oratorul ilustru termină, prin dulci și alese cuvinte îndreptate tinerimei, între șgomotósele aclamațiuni a le publicului la adresa Iubilantelui Archiereú.

Toți au ascultat acésta cuvintare cu o viuă și respectuóșă atențiune; ér la sfirșitul ei întrégă sala isbucni în urări călduroșe la adresa ilustrului orator.

Correspondentul.

Biserica romăna din Bucovina. — „Vaterland“ din 24 April a. e. a scris: „Pentru dezvoltarea raporturilor religioșe în ostul monarhiei este iminent ceva însemnat. Archiepiscopul gr. ort. Mitropolit al Bucovinei și Dalmației, a decedat; în scurt timp probabil va urma ocuparea tronului arhiepiscopesc și guvernul exercităză dreptul numirii. Pe lângă arhiepiscop mai există un archiereú, tot odată vicar general. Dacá, pe cum se pare, archiereul Dr. de Repta va fi numit arhiepiscop, se nasce întrebarea, cui se va încredința dignitatea devenită vacantă?

E de parte de noi, din punct de vedere catolic, discutarea acestor fel de cestiil personale. Dară trebuie să se considere, că schisma gr. ort. cuprinde Romăni și Ruteni. Dacá Romăni au în ori ce privință drepturi istorice mai mari și mai bine întemeiate în viața publică și bisericescă din Bucovina, de căt Rutenii, se mai adauge și împrejurarea însemnată, că Romăni se manifestă incomparabil mai toleranți și nici într'un cas nu e permis de a-l considera direct de dușman ai catolicismului. O parte din

FEUILLETON.

CÂMPIA LIBERTĂȚII.

Un episod frumos, póte cel mai frumos din întrégă istoria Romănilor de peste munți, a fost fără indoială adunarea „celor patru-zece de mil“ pe câmpia Blașului, numită de atunci Câmpia Libertății.

E frumos numele acesta! O câmpie unde aveaú să se adune Romăni ca robi clăcași, ca neam suferit numai de milă pe pămîntul strămoșilor sėi, și de unde aveaú să se întórne liberi și stăpâni în țara cea largă a Ardealului.

Ei s'aú adunat în sfințul nume al libertății, cu dorințe drepte, cu aspirațiuni mari și cu speranțe vrednice să fi fost implinite de Dumnezul celor asupriți. Căt entuziasm și cătă iubire de limba și de legea romănescă umplea amăritele inimi ale țáranilor, cari pe jos venind cu traista cu merinde în spate au scoborît de prin munți și au călătorit cătă o sėptemăna și mai bine, de prin îndepărtatele ținuturi, până în mijlocul țării, pe câmpia destinată să vadă într'o zi pe întinsul ei aprópe pe toți bărbații neamului român din Ardeal. Aprópe pe toți, căci deși adunarea se numesce „a celor patru-zece de mil“, pe câmpia Blașului se adunaseră dintăi peste o sută de mil de bărbați, toți cei în puterea virstei, dar amănându-se adunarea din porunca guvernului unguresc, mai mult de jumătate din cei adunați, neputėnd să aștepte mai mult

de două-zece de zile — căt era până la ziua hotărîtă pentru adunare — au plecat îndărăt. Dar a fost minune acésta! A fost! La un semn dat, la o singură chemare, vorba a mers din sat în sat, din munte în munte, și într'aceluiași loc, au curs de pretutindeni bărbații neamului: peste o sută de mil de bărbați! Și erau mai toți țáranii, cari și-aú lăsat sapa și plugul în brazdă — era primăvară — și au alergat sute de kilometri, ca să se înțelégă asupra stărei lor politice și cu toți într'un gînd să-și cėră dreptul.

Ori care ar fi fost urmările acestei adunări, lucru de căpetenie pentru noi este faptul, că Romăni s'aú adunat așa de mulți și așa de lute. S'aú concentrat ca trupele, la o comandă. Au rėmas, într'adevăr, tóte satele góle de bărbați, în tot cuprinsul țării; numai femeile, numai copiii și bătrînii, numai cei bolnavi și neputincioși au rėmas prin sate. Și așa, în cele dintăi zile, pe câmpia Blașului erau într'adevăr toți bărbații romăni ai Ardealului, cătă erau în stare să pórtē arme, toți cei ce puteau să formeze batalióne, ca națiunea înarmată, și să înalțe stėgul mântuirii. Iată imi vine în minte numărătórea de bărbați pe care o face cartea lui Moisi și imi vine să zic ca Biblia: „Și i-aú numėrat pe ei, pe toți purtătorii de arme ai neamului și au găsit, că numărul lor era de două-spre-zece ori cătē zece mil“.

Era în anul 1848. Ungurii se revoltaseră, constituindu-se într'un stat declarat independent de Austria și voia să alipescă de Ungaria Ardealul, care pe atunci era Principat, cu Domnul sėu, cu dieta sa, cu drepturile sale. Ungurii se sprijineau pe cetăți puternice, aveaú oști multe, bani din de ajuns, arme destule, apoi aveaú ómeni politici mari,

oratori buni și poeți, cari înflăcărău poporul. Romăni simțeau pericolul că ei pierd Ardealul, că Ungurii vor să-l pună într'un jug nou. Ei țineaú cu împėratul Austriei, în potriwa căruia se resvrătira Maghiarii. Romăni ar fi stat pe loc, dacá nu i-ar fi silit Ungurii să se dee pe partea lor. Asta n'aú voit să o facă, și au trebuit să apuce armele contra Ungurilor. Dar Romăni nu aveaú nici cetăți, nici oști, nici arme, nici bani, nici ómeni politici și nici poeți — singura poezie rėșboinică „Deșteptă-te Romăne“ a fost scrisă mai târziu, după ce au început vėrsările de sãnge.

Ce era să facă Romăni? De unde să o începă? Ce voiaú să cėră? Să se împace cu Ungurii, ori să li se opue? Și cum și cu ce să li se opue? Conducătorii Romănilor, de gróza unui rėșboiú civil, începura să învețe poporul român să se împace cu Ungurii. Poporul înse nu voia să scie nimic de o împăcare. Aveau dreptate și conducătorii: nu se încredeaú în bărbăția poporului, nici în puterea zdruncinată a împărăției austriace, nici nu nădăjduiau să le ajute măcar norocul.

Și era o zăpăcélă în suflete. Atunci un tîner avocat, fost mai târziu în urmă profesor și la universitatea din Iași, Simion Bărnuț, a avut curajul să spuie pe față într'o proclamațiune cătră popor, ce vreaú Romăni, de unde să începă și cum. Proclamațiunea lui, tipărită în miș de exemplare, s'a imprăsciat pretutindeni, și de odată tuturor. Romănilor, zăpăciți până acum de atâtea încurcături, li s'a luat vėlul de pe ochi. Acum sciaú ce să cėră și ce să facă; ideile lui Bărnuț devenira idei fixe pentru

Românii transilvăneni a devenit catolică deja sub împăratul Leopold I. și în tinărul și față de monarhia noastră prietenosul Regat al României, catolicismul nu numai a prins rădăcină, ci a găsit chiar vază generală și multă ajutorare. Ast fel Rutenii din Galiția s'au unit cu Roma sub dominațiunea polonă, dară chiar actual se agităză în număruse ziare în public contra uniunii, și reîntorcerea la ortodoxia rusă este propagată direct ca ideal național rutean. Rutenii (neuniți) din Bucovina înse — de sine se înțelege, că nu cugetăm poporul, ci numai anumite elemente — trec cu drept cuvânt de dușmanii periculoși ai catolicismului și de susținători fideli ai schismei, în care ved ei biserica națională a Slavilor de est.

Să nu se uite, că este vorba de o țară marginașă și va trebui să se admită, că întărirea elementului rutean în ierarhia gr. ort. este de-a dreptul fatală.

Organizarea internă a bisericii schismatice ne poate fi indiferentă. Dar indiferența încetă, când se vede, ce pericole devin iminente, nu numai pentru catolicism, ci și pentru imperiul. Întărirea unui element rutean anumit în ierarhia bucovineană este aptă de a ofensa pe Români toleranți și fideli către tron, totuși înse nu va fi suficientă spre a influența durabil atitudinea Rutenilor. Biserica gr. or. din Bucovina este, câtă vreme va fi românească, fidelă austriacă și tolerantă; dacă se va rusifica, atunci va deveni direct anti-catolică și va forma o pântă de invasiune pentru schisma resăritenă.

Să nu se uite, că schismaticii români formeză numai o insulă în totalitatea schismei; ca gintă romană ei se simt străini față de ceilalți schismatici ruși și ruteni. Schismaticii ruteni se simt înse identificați cu ortodoxia rusă.

Că prevenirea este fără de efect va fi experiat guvernul bucovinean drept în timpul din urmă. Prin trei ani el a cercat de a mulțami pe schismaticii ruteni pe contul Românilor. Cu toate acestea guvernul n'a câștigat ast fel nici o mulțămă și actual trebuie să se apropie din nou de Români.

Este deci foarte de dorit, că Români să nu fie din nou bruscați din incidentul noulor schimbări ierarhice. Prin această Români fideli tronului și de loc nu neprietenii ai catolicismului ar fi pe nedrept ofensați, din partea Rutenilor înse nu s'ar câștiga mulțămă, ci numai s'ar realiza apropierea tot mai mare și periculoasă a bisericii bucovinene gr. or. până acum neinfluențate, către biserica națională rusă gigantică.

Noi nu cerem subjugarea schismei, îi concedem libertatea garantată prin înalta cugetare a monarhului nostru. Dară să nu se scotă biserica gr. or. prin întărirea elementului rutean, din poziția de până acum plină de fidelitate către stat; nu este permis a favorisa apropierea către ortodoxismul rus, care ar resulta neîndoelnic.

Acest articol e întimpinat cu simpatie din partea foii „Deșteptarea“ din Cernăuți, care în cuvintele cu cari îl introduce, între altele observă următoarele:

„Din punctul de vedere austriac „Vaterland“ a găsit adevărul. Rusia nu numai față de imperiul otoman, ci și față de Austria își arogă rolul de protector a ortodoxismului; și în tot de una s'a arătat, că la mijloc sînt motive politice, propaganda panslavistă cu ideile sale. Bucovina este un teren predilect pentru agitația panslavistă. La noi în țară se edau mai multe foi slave, cari în cea mai mare parte se distribuie gratuit, cheltuindu-se pentru edarea lor multe mii de florini. De

unde banii? Noi Români sîntem în mai bună situație materială și numai cu sacrificii putem eda cele două foi ce le avem. Scim înse, că unii din redactorii ziarelor rutene pelegrineză regulat an de an în Rusia, și ziarele rutene se susțin.“

Organul partidului național român din Bucovina, încheie ast fel:

„Este semn bun dacă cercurile, cari stau aproape de tron, cum sînt cercurile catolice, au devenit atente și nu mai sînt dispuse a ignora fatalul curs, ce îl luase guvernul în politica sa față de poporul nostru fidel și tolerant, o politică cu consecințe detrimentale pentru interesele adevărate ale imperiului.“

Sinódele protopopești. — Celea mai

multe sinóde au aderat la propunerea sinodului din tr. Ludoș, de cuprinsul, ca preoții împărtașiți din subsidiul erarial, să lase anumite procente fondului subsidiar al preoției. Până acum înse, după informațiile ce avem, numai On. George Spinean din Nandra, tr. M.-Uiórei, și-a implinit datorița, trimițând suma de 40 cor. adecă 10% după ajutorul primit.

Dar ceilalți unde sînt? nu cred preoții noștri, că e în interesul lor cescerea acestui fond? și dnii protopopi n'au ambiția de a duce la îndeplinire cele hotărîte în adunările conduse de ei?

Așteptăm!

Cum se promovoză dragostea între frați? e o întrebare, ce adese se aude, nu tot de una înse cu răspunsul ce merită. Răspundem în următoarele la această întrebare, lăsând să urmeze unele estrase din prelecțiunile unui catechet neunit, prelecțiunile ținute la un gimnas de stat din centrul mitropoliei gr. ort.

toți ardelenii și nimeni și nimic nu l-a mai putut abate.

Cel dintăi lucru cerut de Bărnuț era ca guvernul să deie voie Românilor să se adune cu toții într'un congres, în care să ia hotăriri. Dar dintru începutul începutului, conducătorii români nu credeau, că guvernul unguresc le va da voie Românilor să se adune. Dar, aduna-se-vor Români? Veni-vor ei cu drag și cu curaj la adunare? Gândul era frumos, dar greu de implinit.

Bărnuț înse, cu ai săi, nici n'a așteptat permisiunea guvernului, ci singur a fixat o zi — Dumineca Tomei — în care să se adune Români. N'au tipărit chemarea la adunare, ca să nu o vadă Ungurii; chemarea s'a făcut numai prin scrisori și vorbă.

Și stai acum și te miri de lucru ce s'a întimplat. Ca să pui o țară întreagă în cunoștința unui lucru, îți trebuie vreme multă. Lozincă „Dumineca Tomei“ trebuie să străbată prin toate cătunele, prin cele mai înfundate văi ale Ardealului, prin munți, pe la stâni, pretutindeni pe unde trăia vre o suflare românească.

Atunci a început un fel de postă vrednică de admirare. Omenii lui Bărnuț au trimis scrisori în câte-va puncte ale țării, vestind pe preoții de „Dumineca Tomei“ și rugându-l ca numai de cât ei să scrie altor preoți, iar aceștia altora și așa mai departe. Îndată ce s'osta scrisoarea în sat, adnă de un țaran în fuga calului, preotul o cetea, și numai de cât zece țarani, care pe jos, care călare, plecau spre zece sate din apropiere ducând vestea. Er dintr'aceste sate plecau alții spre alte puncte. Inși-și preoții vestiți odată, dacă n'aveau omeni la îndemână, se

urcau pe cal și în gónă calului duceau vestea în satele vecine. Și era o mișcare de furnic. Se întimpla ca un singur preot să fie vestit din cinci-șesă părți de odată, cum să încrușeau vestile, pentru că tot mai bine să vestesci pe om de șesă ori, de cât să rămăie din întimplare ne vestit.

Și așa s'a făcut, că vestea despre Dumineca Tomei a fost a treia zi cunoscută de întreaga suflare românească. Aiăta de repede a cutreerat această lozincă toate satele din largul cuprins al țării și a străbătut până în creerii munților! În trei zile!

Loc de adunare s'a ales Blașul, pentru că acolo aveau Români un Episcop, seminarul teologic și singurul liceu românesc pe atunci în Ardeal. Era un centru cultural.

Și s'a adunat poporul. Ungurii ne-au pus pedeci; peste riurile cele mari, peste Olt, Mureș și Someș, ei au stricat toate podurile, dar Români au trecut cum au putut, mai prin apă până la piept, mai cu luntrea. Mai de departe porniră numai bărbați, dar mai din apropiere se ridicară sate întregi. Era un fel de călătorie a neamului întreg spre un centru.

Episcopii amîndoi, și cel din Blaș și cel din Sibiu, erau în fruntea preoților, în mijlocul țaranilor.

Guvernul înse a trimis poruncă episcopilor, că va da voie să se ție adunarea, nu înse acum în Dumineca Tomei, ci mai târziu într'o zi pe care pot s'o fixeze episcopii. Era o apucătură a guvernului, să îmbrăscie acum pe Români, bine știind, că a doua oră n'au să mai vie.

Români cereau să se ție adunarea acum, dar armata ungrăescă trimisă la Blaș, se

opunea. Episcopii au fixat deci ziua de 15 Maiu. Dumineca Tomei căzuse la 30 Aprilie într'adevăr mulți țarani s'au întors îndărăt, dar tot n'au biruit Ungurii, pentru că vre-o patru-zece de mii de țarani s'au îmbrăsciat prin satele vecine și au ascepat în liniace ziua de 15 Maiu.

— Eu n'am de gând să vă povestesc cum a fost adunarea alcătuită și ce s'a întimplat atunci la Blaș, nici ce hotăriri a luat Români, căci n'am loc pentru acesta. Urmările lor n'au fost fericite. Ungurii n'au voit să stee de vorbă cu Români și au trimis oști asupra lor. În urmă Români s'au organizat și ei ca oște și au început sângerósa tragedie, pe care a condus-o în sudul și mijlocul Ardealului iubitul eroú popular al Munților-Apuseni, Avram Iancu, numit până astăzi Regele Munților. Sfrîșitul înse și a lui Iancu și al aspirațiilor românescei a fost tragic.

Adunarea din Blaș rămăie totuși un mare eveniment în istoria neamului românesc, ce negreșit a fost cea mai puternică manifestare din viața națională a Românilor de peste munți. Pentru întreaga istoria noastră rămăie ca un exemplu de entusiasm național și de conștiință națională, și o dovadă, că și Români, când e vorba de dreptul lor, sînt inți și tenaci și că la o vreme de mare pericol, și noi ne putem scula ca o națiune înarmată, că în câte-va zile poporul întreg póte să fie sub arme.

(„Universul literar“.)

G. Coșbuc.

Cetitorul nepreocupat să judece din aceste notițe, cum promovă fruntașii bisericii neunite dragostea între frați.

„Spurcata și nerușinata unire, încă e o țin sfântă.“

„În loc să țină iubirea unirii, mai bine să îmbrăcăm cu toții halne de doliu și să mergem pe câmpul libertății să plângem și să blăstemăm pe Atanasie.“

„Uniții vrea să facă lui Atanasie statuă, dar ar trebui să-i ridice furci.“

„Atanasie, care a fost un golan, și l'a îmbrăcat la Bucuresci, și-a călecat jurământul pentru bani și l-a prostiț Țesniț.“

„Atanasie și-a părăsit legea pentru un blid de fusoi.“

„Uniții sînt botezați cu lapte acru.“

„Uniților le dau Ungurii pe viitor în loc de pasci oștii de friguri.“

„Vancea a dat omenilor odată în loc de pasci oștii de friguri, și toți au luat-o la fugă către Veza.“

Gvernul și preparandistele. — Nu de mult ministrul de culte a interzis fetelor absolvarea pe cale privată a cursurilor preparandiale pe lângă preparandiile de băeți.

În urma întreprinderii Preaven. Consistor din Blaș, dl ministru a conces, ca elevele înscrise deja, să potă termina cursurile și la vremea sa să se potă însinua și la esanul de cualificație. Pe viitor fetele, cari vor voi să se aplice pe cariera învățătorească să asculte cursurile regulat la preparandiile de fete.

Până acum noi Români n'avem ast feliu de preparandii. În timpul din urmă sinodul de la Arad a decis înființarea unei preparandii pentru fete. Nu ne îndoim, că și Consistorele noastre, special acelea unde se află preparandii de băeți, vor face pașii de lipsă pentru înființarea acestor fel de instituțiuni a căror lipsă să simte și la noi.

Revistă politică.

Afaceri interne. Delegațiunile s'au întrunit Mercuria trecută în Budapesta, spre a rezolvi afacerile comune. Mai întâiu s'au fost primiți de Maiestatea Sa membrii delegațiunii austriace, sub conducerea presidentului Dr. Baernreither, apoi cea magiară, în frunte cu contele Andrassy Gyula.

Răspunsul Monarchului la salutul delegațiunilor a fost scurt și în el constată puțină schimbare a situației politice externe. De odată esplică motivul ridicării bugetului ministeriului de războiu. Plusul acesta de cheltuieli e cerut de reorganizarea artileriei, pentru hrana soldaților, înmulțirea marinei ș. a.

În aceea-și zi ministrul de externe, contele Goluchowski a dat samă de mersul politicii externe. Constată și el, că în general constelația politică a rămas neschimbată. Raporturile cu toate statele sînt din cele mai prietinesci. Tripla alianță, cu tendințele ei pacifice, va continua și pe viitor să susțină pacea generală. Ea va espira în curînd, dar tratatul de alianță se va renou. La susținerea păcii contribuie în mod însemnat și dupla alianță, cum și înțelegerea prietinescă, îmbunătățită foarte

mult în timpul din urmă, dintre monarchia noastră și Rusia, care are mai ales de urmărire susținerea statului actual în Balcani. Laudă în special pe România, care a luat un avînt foarte îmbucurător, lucrînd din răspuțeri pentru consolidarea din lăuntru. Goluchowski pune pe România drept model vrednic de urmat de politică înțeleptă și cu tact.

Desbaterea singuraticilor bugete se continuă.

Esposeul ministrului de externe a fost întîmpinat cu simpatii și în cele alalte state.

Corespondințe.

Predicarea în bisericile noastre.

Archidieceasă, Mai 1902.

Cel mai de frunte mijloc de a instrua poporul la obligațiunile sale religioase, de a-l aduce la o convicțiune tare și neclătită, de a-l pune pe calea progresului cultural și material chiar, este predicarea.

Biserica noastră pare că special impune acest mijloc, de ore ce chiar și la ast fel de ceremonii rituale, la cari în biserica catolică nu e în us predicarea, cum p. e. la înmormîntări, ea o practisază.

Aceea este numai întrebarea cum avem de a predica, ca să obținem succesul dorit?

Este în genere lătită opiniunea, că la noi poporul e nedesvoltat în privința intelectuală, că cunoscințele sale religioase sînt de tot înguste, că prin urmărire poporul nostru e neapt de a se înălța la concepte mai înalte; de aceea lui nu-i trebuiesc ținute de căt predici morale simple, cari preotul le potă ține și nepregătit, prin urmărire la poporul nostru predicarea e un lucru ușor.

Afirmațiunea acésta înse, nu e adevărată, pentru că poporul nostru s'a mai desvoltat, dar chiar de nu s'ar fi desvoltat — talentul natural înăscut, îl face capabil de înțelege și lucruri mai înalte.

Dar chiar de ar fi adevărată afirmațiunea acésta, totuși e o greutate a predica la poporul nostru și ea pretinde pregătire și încă o pregătire unită cu cunoscințe, cari să facă pe orator apt de a se sci pregăti.

Pentru că după părerea mea modestă, basată pe esperințe destul de îndelungate pe acest teren, e mai ușor a predica nepregătit cu succes, unui public cult și învățat ca unui public necult.

Pentru că poporul neînvățat, lipsindu-i cunoscințele biblice, lui acele îi trebuiesc nu amintite numai, ci analizate și istorisite, lipsindu-i cunoscințele dogmatice trebuie foarte bine aleși terminii, pentru ca să se potă înțelege, apoi mai pretinde asemănări, exemple etc. pe cari toate oratorul fără pregătire, nu le potă avé la îndemână.

Pe cum am zis înse, poporul nostru așa fără carte cum e, e foarte talentat și apt a înțelege lucruri ori cât de abstracte, numai să i-se scie espune, ba nici el nu se îndestulesce cu ori ce predici simple, făcîndu-le obiect de critică; durere numai că el, sormanul face critica prea depărtată, ore cum personală, în cât dacă odată nu i-ai predicat pe plac, apoi de te ai sui la înălțimea oratoriei lui Bosuet, totuși nu-i mai

predici pe plac, nu mai ai atențiunea încordată și considerația convenită. Pentru aceea consider eu de o chestie foarte însemnată alegerea materialului de predicat.

După prea modesta mea părere, acésta chestie o putem noi cunoște din scopul ce voim a-l urmări prin predicare, apoi din exemplul dat de Domnul Isus. Considerîndu-le aceste mergem la conclusia, cum că noi n'avem de a ține numai predici morale simple, ci și dogmatice, apoi că nu-i destul a ne estinde numai la unele lucruri, ci la toate lucrurile, ce se referesc la datorițele unui creștin adevărat. Acésta înse numai prin o predicare sistematică se potă ajunge.

Pentru aceea nu lucră rău după părerea mea, acel preot, care își împarte anul în secțiuni, pe cum e împărțit de ritualul bisericii, predicînd de es. în 7 săptămîni a postului mare, despre cele 7 sacramente, sau cele 7 păcate mortali ori cele 7 cereri din rugăciunea Domnului. În Duminecile dintre s. Pasci și Rusalii d. e. despre cele 8 fericiri, despre cele 7 virtuți mai de frunte, 3 supranaturali și 4 cardinali. În duminecile de la s. Rusalii până la Nascerea Domnului, potă tracta „Simbolul credinței“, cele 5. și 10. precepte, ér în postul Nascerii Domnului, despre rugăciunile mai însemnate etc. reținîndu-și pentru sîrbătorile mai mari, tot de una predici dogmatice. Așa d. e. la Pasci potă dovedi învierea Domnului, a doua înviere, judecata etc. la Înălțare, dumnezeirea Domnului Isus; la s. Rusalii, primatul, infalibilitatea, eternitatea bisericii, la Nascere, cum că Isus e Mesia cel promis, consonanța dintre profetiile referitoare la Isus și Ss. evangeliu.

Este apoi un lucru ce nu trebuie amintit, că preotul bun, nu va neglige desvoltarea simțimintelor celor mai gingașe omenesci, sădite de Dumnezeu „îmbirea de limba și națiune“, spre tractarea căror află material destul, nu numai în viața Domnului Isus, ci și în testamentul vechiu în viața lui Moise, în luptele macaveilor, captivitatea babilonică, reedificarea bisericii și a Ierusalimului; așa cât cu prudintă ori când le potă tracta aceste obiecte.

— f. —

CONCURSELE PAROCHIALI.

Din diecesa de Gherla.

Corespondentul „f“ din Archidieceasă în Nr. 16a prețuitei noastre foibisericesci „Unirea“, în corespondința întitulată „ceva despre concursurile parochiali“ încheie „Starea de azi e de nesuferit“. Dacă în diecesa de Gherla s'ar deschide concursurile parochiali după forma și modul Archidiecesei, nu greșesc nici esagerez, un ast feliu de concurs, tot preoții l'am seruta. Dar la noi lată cum să escriu concursurile, citez din cercular 2 Nr. 121. *Parochia Băsesci prin mórtea fostului acolo paroch și Archidiacon Gregoriu cândva Pop devenită vacantă se curentéază. Doritorii de a dobândi aceea parochie să-și suscérnă aici recoursele timbrate până în 15 Februar a. c. Din ședința consist. ținută în Gherla la 4 Ianuar 1902*. Din acest concurs cum potă concurentul să-și facă idee esactă despre venitele parochiale? De unde să scie cât e porțiunea canonică, de ce cualitate și

cantitate? ce venit? . . . Ba ne fiind iertat concurentelei a visita parochia dată în concurs — sub titlu de agitație — mai de multe ori să înșelă amar, căci în parochia avută a mai îmbunătățit câte ceva, a mai pus în ordine superedificatele etc., când colo în cea nouă, află că e loc rău, pădureț, plin de spinii și bolovanii, case nu sînt, sat și de sînt în stare deplorabilă, cu nesce cupțore de cuprind mai jumătate chilia, la încălditul cărora trebuie un jumătate metru lemne uscate. Din stola de 6—8 corone, după împrejurări și mai bunșora la înmormîntări și cununii, nimeresc la 4 mult 6 cor. la aceleași funcțiuni și încă ce? la îngropăciuni să-i faci pe lângă predică și tertăciuni, — cari în socotela poporului merg gratis — mai apoi să-i cetesci și 12 evangeliu — stări — și a lui Lazar, ne fiind uniformitate. Și mai mult încă, se pôte ca în fosta parochie contribuție nu a solvit — fiind datina de în cele mai multe parochii comunitatea bisericescă solvesce darea — de cât darea de venit și drum. —

Scîd zeci de casuri, în cari concurentul a simțit amar mutarea. Așa d. es. prin 1900 se stămută preotul C. din parochia S. în parochia A., carele după muncă de 15 ani în via Dnului saltă și să bucură, că a făcut o parte cu dobîndirea noiei parochii. Buna parte! În fosta parochie avea câte 100—150 merțe grîu și alte soiuri de bucate, lectical la 100—120 m. cucuruz, zi de lucru cu mîncarea omenilor. În noua parochie are câte 30 saci cînălăi, lectical merța mică a 16 cupe, ziua de lucru cu mîncarea preotului, grîu deși a adus de unde a fost, îl duce în piaș, să facă bani, darea e în spatele preotului la 50 cor. venitul stolar anual 50—60 cor. Așa e la noi! Ba și mai rău. La noi nu se scie cu siguranță, cine e patronul parochiilor: Es. Sa Episcopul ori parochienii. Caci în multe fôrte multe casuri, nu Consistoriul conferesce și designeză persóna la parochie, ci poporeni.

Despre modul conferirii parochiilor, despre conferirea fără concurs, despre „așa potesc interesele diecesei“, tac în sperare că rana se va cura fără întăzriere.

Tot răul — după părerea mea — vine de acolo, că să ține prea mult samă de amenințările poporului. Oile rîfose n'ar trebui ocrotite, ci alungate din turmă. Pôte n'ar strica, dacă s'ar arêta din partea celor mari, mai multă încredere și interes față de preoțimea de la sate, și nu s'ar da ascultare șoptirilor de pe la spate.

La noi e putred mernul, și nu mai sînt de cât simburii din el. E timpul să se curătescă baremi în ora a 11 staulul în Angeas din Diecesa gr. cat. a Gherlei, dacă lucrătorii doresc plata ca cei din ora a 6. La muncă părinți, la muncă, căci într'adevăr „Starea de azi e de nesuferit“!!!

T.

SINODELE PROTOPOPESCI.

— Tractul Odorheiü —

— 2 Maiü n.

În 14 April st. n. s'a ținut aici, în casa parochială, sinodul tractual cu ceremoniile îndatinat. Dintre lucrurile, ce s'a pertractat aici în sinod, mai de importanță mi se pare a fi discușiunea desfășurată asupra trans-

criptului sinodului protopopesc din Murș-Ludoș, ca adevă din ajutorul erarial să se doneze 25% pentru ajutarea preoților miseri.

Ori cât de măreață e în sine idea acésta, de a veni în ajutor fraților preoți mai miseri, și ori și cât e merită acésta de a apăra independența bisericei noastre — totuși noi preoții din tractul acesta — durere — nu putem să ne alăturăm acestei idei, căci cei mai mulți mai nice nu avem porțiune canonică, și ast felii numai și numai din ajutorul de sat ne putem susține, după ce de slujbe, prescuri, și de altele, ce formeză isvor de venit preoților din ținuturi curat românesce — noi prea arare ori ne împărtășim.

Est modus in re inse — fie care preot să nizuiască a consolida, a mări, a îmbunătăți averea parochială, cum a făcut d. e. vice-protopopul Ștefan Șandor, care a mărit porțiunea canonică parochială din Odorheiü cu 5 jugere — solvind din al său propriu 1000 corone pentru ele, ast felii, în cât de vre-o câțiva ani mereu plătesce din ajutorul erarial, căci și el a trebuit să împrumute acești bani. Azi ecleja din Odorheiü are 10 jugere.

Preste tot azi pe locurile acestea, unde doina dulce românescă de mult a amuțit zelul dlui protopop, mult contribuie, ca cel puțin caracterul religios gr. cat. să se păstreze, dacă poporul și-a pierdut limba.

Cu prilejul acestui sinod am observat și aceea, ce rău stam cu locuința protopopescă în acest centru magiar. În strada principală, unde palaturi la palaturi se înșiră, ca o colibă desperată stă casa vice-protopopului gr. cat. român, cu coperișul tot spart și cu părății proptiți și gata-gata să cadă — spre disprețul tuturor. Ore nu ar fi bine, dacă cercurile competente s'ar îngriji de edificarea unei case parochiale?

H.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Teodor Onișor și soția sa Terezia, au dăruit sfîntei noastre biserice 3. copereminte, unul pe tetrapod, două pe strănile cantoralii, toate lucrute de mână prea frumos cu boiloni de aur. Iuliana n. Gruța, două copereminte, unul colorat stof. orien. pe pistol, altul alb pe masa de proscemie. Ioan Pușcaș și soția sa Leontina un coperemint colorat pe tetrapod. Ștefan Dragoș și soția sa Maria două perdele la ușile laterale ale Altarului. Subsemnatul și pe acésta cale aduce mari mulțumite dăruitorilor pentru casa Domnului. Blaș, 11 Maiü 1902. Georgiü Vancea, cur. primar.

Sciri personale. Escelenția Sa Mitropolitul Victor, a plecat Lunii sara la Pesta, însoțit de protonotariul consist. Ștefan Pop. — Escelențiile Lor Episcopii Michail Pavel și Dr. Ioan Szabo, au fost primiți Lunii în audiență de Maiesatea Sa, care petrece de present în Pesta.

De la Asociațiune. În sedința ultimă comitetul central a primit invitarea despărțemintului Oravița, de a se ține anul acesta adunarea acolo. Terminul convocării s'a statorit pe 14 și 15 Septembrie n.

Achiziție prețioasă. Conform hotărîrii Directorului fundațiunii Șulutane, Preaven. Consistoriü din Blaș. a închiat ieri contractul de cumpărare, a moșiei rămasă după br. Bornemisza József. Moșia e așezată în teritoriul comunei Szamos-Udvarhely și e de 1670 jugh. Prețul cumpărării a fost de 260 mii corone.

Masa studenților. Continuăm azi cu înregistrarea frumóselor colecte făcute în favorul acestei nobile instituțiuni: Dr. Emil F. Negruțiü. Blaș, a dăruit 1. acție „Murșana“ în valoare de 100 cor. Direcțiunea gimnasială a transpus, ca colectați de elevii cor. 546. ér Direcțiunea preparandială cor. 281-27. — Fondul a trecut peste suma de 3000 cor.

Esamenele de închiere cu elevii din cl. VIII a gimnasiunului din loc. s'a început Lunii. Esamenul de religie a fost presidat de Escel. Sa Mitropolitul, care la sfârșit a lăudat pe elevi, îndemnându-i să rămână tari în credință și constanți în principiile religiunii creștine. Esamenele s'a continuat și zilele următoare, ér Miercuri s'a cunoscut rezultatul: din 43 elevi au cădüt 5, cei alalți au fost declarați de absoluți. La esamenul de maturitate nu s'a înșinat de cât 37 căci 1 s'a retras. Pe lângă aceștia mai sînt 3 cari au rămas din an. tr. Scripturisticele s'a început Vineri, ér esamenele verbali a dóna zi de Rusaliü.

Dreptate. Ministrul de agricultură a dat ordin oficiului edil din Lugos să escrie concurs pentru edificarea bisericei reformate din Bodofalva. Preliminarul zidirii face aprópe 40 mii cor. Când ore se va escrie concurs și pentru edificarea bisericilor noastre aflătoare sub patronatul aceluiași minister? sau dóră pentru noi e închisă visteria statului? Dreptate, dreptate! vină împărăția ta!

„Agricola“. Sub acest nume s'a făcut la Hunedóra începutul pentru înființarea unei înșoțiri economice, în scopul promovării intereselor agricole, industriale, comerciale și financiare. Capitalul social se formeză prin cote egale de câte 50 cor. La redacția foii noastre încă se află prospect și o colă de subscriere.

Un nou Pompei. O catastrofă gróznică se anunță din insula Martinique, posesiune franceză, în grupa Antilelor mici. Vulcanul Pelée, care de multă vreme se credea stîns, a erupt în zorii zilei de 7 crt. nimicind orașul Saint-Pierre, unul dintre ce mai înfloritoare orașe coloniale. Lava a astupat total, nu numai orașul acesta, ci și împrejurimea. Vasele cari ancorau în port au fost nimicite de materiile aprinse, cari erau asvîrlite de vulcan. Locuitorii orașului, cari au cercat să fugă, au fost îngropați de lavă, de plóia de cenuse și de pietrele roșite. Numărul victimilor se urcă la 40 mii. Guvernul francez a trimis un delegat al său cu suma de 500 mii de franci să ajute ce va mai puté. Guvernul Statelor Unite și împératul Germaniei a trimis la rîndul lor sume mari de bani spre a veni în ajutorul celor nenorociți.

Scolastic. Despărțemintul Făgăraș al Reuniunii învătătorilor arhid. își va ține adunarea generală la Iași în ziua de 18 Maiü n.

Petreceeri. Maiialul elevilor de la gimnasiunul din loc se va ține Sâmbăta la 24 crt. — Tot atunc se va ține și maiialul ce-l vor aranja școlarii de la gimnasiunul superior fundational din Năsăud. Începutul la 7 ore a. m. Închiderea la 8 ore p. m. Venitul curat e destinat pentru fondul de rechisite de la gimnasiun.

Necrolog. În 5 a lunii curente a trecut la cele eterne. elevul clasei IV Ioan Mănoiu, fiul preotului din Șimon, repansat la casa părintescă, în vrîsta de 16 ani, în urma unui morb dureros.

Corpul profesoral de la șolele medii și superioare gr. or. române din Brașov, cu inima intristată de durere aduce la cunoștința tuturor amicilor, colegilor și cunoșcutilor, că inbitul coleg Iosif Maxim, profesor ordinar definitiv la șola reală gr. or. rom. din Brașov și fost dirigent de studii al aceleiași școle s'a mutat de cele eterne în 14 Maiü 1902 la orele 3 și 1/2, diminéta. în etate de 55 ani în anul al 30-lea de funcțiune, îndeplinită tot de una cu mare conscientiositate și multă abnegațiune.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Câte-va momente

din

Începuturile Bisericii române.

(Continuare.)

§. 5. Perioada română.

Sumarul: Slavii ocupă sudul Dunării și silesc pe Romanii de acolo să trecă în parte în Dacia Traiană. Argumente pentru această admigrare. Influența ei asupra creștinismului la Români. Prisionierii făcuți în imperiul de Bulgari, propagă și ei evanghelia la nordul Dunării.

Secolul al 7-lea găsește pe coloniștii lui Traian sub stăpânirea Avarilor. De pe vrful Carpaților, Românii vedeau petrecându-se la Dunăre un eveniment de importanță capitală și pentru dinșii. Anume, încă din timpul Gepizilor, Slavii se revărsaseră în glote tot mai numeroase peste câmpiile României de astăzi, și de acolo peste Dunăre, resboindu-se necurmat cu Bizantini; ér acum, pe la 602, mulțimea lor devenise atât de mare, în cât se puseră de ocupare tot sudul Dunării, de la marea Adriatică până la cea Négră, unde se și așezară în mod definitiv. Prin această colonizare înse, restul populațiunii romane de acolo, strimtorată și póte chiar alungată, a trebuit să caute adăpost parte în munții peninsulei, parte la conaționaliilor lor din Dacia Traiană. Admigrarea s'a întâmplat prin Oltenia, și ea a fost póte factorul hotărîtor, pentru care coloniștii lui Traian, întăriți numeric și etnic, și respândiți în urmă între Tisa, Dunăre și Nistru, sînt astăzi un popor latin și nu slav.

Diferite sînt argumentele, prin cari istoria profană probază admigrarea din cestiune; fie destul a indica aici disparițiunea aprópe totală a îmbelșugatului element roman la sudul Dunării; apoi nenumerații captivi romani, aduși mai înainte de Slavi în multe rînduri la stînga Dunării, echivalază cu o adevărată admigrare. ¹⁾ Că acest eveniment a avut și înțurire asupra creștinismului în Dacia Traiană, avem două indicii:

În viața s. Dumitru din Tesalonica, scrisă pe la începutul secolului al 9-lea, se istorisește, că Sclavinii (Slavii) cu Avarii au devastat tot sudul Dunării, ducend apoi totă populațiunea captivă peste riú, în partea Sirmiului. Acolo fiind așezați, și „ameste-cându-se cu Bulgarii, Avarii și cu cei alaiți păgâni,” crescură într'un „popor fórte numeros și mare,” și „prin credința ortodoxă și sfîntul botez, s'a înmulțit neamul creștin.” După vre-o 60 de ani, pe la 680, acel popor „roman” s'a resculat împotriva Avarilor sub Bulgarul Cuber și captivii se întórseră înapoi în țara lor. Este adevărat, că numai captivii aceia singuri n'au putut fi acel popor „roman” fórte numeros și mare, care s'a resculat în contra Avarilor; trebuie deci să înțelegem sub acel nume colectiv și pe locuitorii autohtoni, pe Românii din Dacia Traiană. Acestă interpretare se impune cu atât mai virtos, cu cât originalul întrebunțază cuvîntul *αἰχμάλωτοι*, care însemnază de o potrivă, captiv și subjugat. De aici

¹⁾ Rosetti l. c. pag. 339—40.

înse contactul nemijlocit între captivi și indigeni este vedit, și propagarea creștinismului, atât de accentuată de biograful anonim, a trebuit să se facă și între Români. ²⁾

Un alt indiciu, cum-că creștinismul a fost stabilit printr'o admigrațiune romană din sudul Dunării, îl găsim în tradiția muntenească din cea mai veche cronică anonimă. După ce se intitulază: *Istoria Țării Românesce*, „de când au descălecat pravoslavnicii creștini,” ea istorisește întâia descălecare pornită de la sudul Dunării în Oltenia, sub dinastia basarabă, la începutul secolului al 7-lea. Un asemenea titlu nu póte avé alt rost, de cât să reflecteze „amintirea,” că de odată cu admigrarea română de miază-zi de Dunăre, s'a introdus și creștinismul român în țările noastre. ³⁾

Orî și ce s'ar tiné înse despre aceste indicii, generalisarea creștinismului în Dacia Traiană cată să se fi început în acest timp, pe la începutul secolului al 7-lea, de óre ce după cele expuse trebuie admis, că până atunci nu exista o Biserică română stabilită, dar că trebuia neapărat să fie fost stabilită de Romanii. Mai târziu, pe la 812, avem érá-și o veste despre propagarea creștinismului la nordul Dunării, în România de astăzi, și anume prin mai mulți episcopi, preoți și creștini, prinși de principele bulgar Crum în imperiul bizantin, și aduși peste Dunăre, unde convertiră pe mulți dintre Bulgari la credința ortodoxă, și „aruncară semînța învătăturii creștinesce prin Bulgaria” — de la stînga Dunării. Cu această din urmă evangelizare, care a costat și mórtea martiriú de la 4 episcopi și o mulțime de creștini, opera creștinisării Românilor se póte considera ca desevirșită. ⁴⁾ Când mai în urmă, după 885, națiunea bulgărescă primi credința în Christos sub formă slavonă, atunci Românii erau deja convertiți în totalitate de predicatorii romani, și de aceea n'au avut nevoie să mai primescă de la Biserica bulgară o terminologie slavă pentru elementele fundamentale ale creștinismului.

II. Țerarhia la Români.

Schisma Bisericii răsăritene de cea apusană își are sorgintea la Constantinopole. Patriarhii bizantini Fotie (867) și Cerularie (1054) acusară Biserica Romei de inovațiuni și rupseră cu apusul orî ce legătură. Cei alaiți trei patriarhi din resărit își perduseră de mult independența față cu confratele lor din capitala imperiului; sub jurisdicțiunea acestuia căduseră și țările slave din Europa în nisce vremi bine cunoscute în istorie. Ast fel schisma tuturor acestor Biserici își găsește explicația sa naturală. Cum vine înse Biserica română să fie și ea cuprinsă în această despărțire? Muntenia s'a supus patriarhului bizantin de abia în anul 1359 sub Alexandru Basarab, ér Moldova în 1401 sub Alexandru cel Bun. ⁴⁾ Existența schismei este înse constatată în

¹⁾ Onciul, Originile l. c. pag. 12—3, 120 2.

²⁾ Ibid. pag. 119.

³⁾ Xenopol l. c. pag. 397. Minefele Imp. V. Porfirog. l. c. col. 275—8, la 22 Ian. G. Cedreni Compend. historiarum, ed. Migne, vol. CXXI, Paris 1894, col. 1071.

⁴⁾ Xenopol l. c. vol. II, pag. 236—41.

România deja în anul 1234. ¹⁾ Trebuie deci, ca țara să fie fost și înainte pentru un timp óre care în raport de supunere cu patriarhia schismatică, și tocmă cercetarea acestei împrejurări depinde de studiul Țerarhiei de la începuturile Bisericii române. Este vorbă de o cestiune curat istorică, ce n'are a face cu eventualitatea unei uniri. În adevăr, dacă Christos s'a rugat „nu numai pentru aceștia (apostolii), ci și pentru cei ce vor crede în mine prin cuvîntul lor, ca toți să fie una” (Ión XVII, 20—21), dacă el a prorocit, ca „va fi o turmă și un păstor” (Ión X, 16) — Mântuitorul n'a eschis pe nici un creștin, nici măcar pe supușii patriarhiei grecesce. De aceea considerațiunile relative la unitatea Bisericii sînt cu totul altele, de cât nisce simple cercetări istorice asupra jurisdicțiunilor archiepiscopale sau patriarhale. ²⁾

§. I. Perioada primitivă.

Sumarul: Relațiuni mitropolitane. Mitropolia pentru Dacia Traiană. Peripețiile acestei archiepiscopii. Țerarhia pe timpul Goților. Relațiuni patriarhale. Patriarhia pentru Dacia Traiană. Canonul al 28-lea din conciliul ecumenic de la Calcedon. Novelele Iustiniane. Edictul lui Leone Isauricul.

Originea subordinațiunilor mitropolitane este necunoscută în cele mai multe casuri. Dacă o episcopie trimitea misionari într'o regiune păgână, atunci această regiune devenea supusă jurisdicțiunii sale, și când cu timpul se înființa acolo un scaun episcopesc, acesta rămânea sufragane față cu acela al Bisericii mame, devenită ast fel mitropolitană. Ar însemna se consideri Dacia din alte principii, de cât restul lumii, dacă nu se admite, că și aici au fost trimiși predicatorii ai evangheliei. Din care diecesă au venit ei? Étă o întrebare, ce nu găsește răspuns în sorgințile istorice existente. Dacă înse judecăm, că acești predicatorii vor fi fost de acolo, de unde era și grosul cel mare al coloniștilor — și această judecată este cu totul plausibilă, — atunci putem zice, că clerul acela a venit de unde-va din Iliric. În adevăr, Traian a adus un contingent covirșitor de Romanii în Dacia, și de óre ce îndeletnicirea de căpetenie în noua provincie avé să fie exploatarea minelor, muntenii Dalmației erau reprezentați într'o proporție însemnată. ³⁾ De altmintrelea, jur împrejurul Daciei episcopii erau din partea imperiului numit Iliric, și este natural, că din aceste diecese mărginașe romane să se fie trimis predicatorii. Episcopie înse nu se va fi instituit nici odată în Dacia, căci despre asemenea cas ne-ar fi rămas urme, împreună cu numele mitropoliei mame a Daciei, care ast fel este cu totul necunoscută. Acestă împrejurare este un indiciu mai mult pentru a admite, că creștinii în Dacia Traiană n'au fost atât de numeroși, ca se fi fost de lipsă crearea unei diecese proprii. ⁴⁾

(Va urma.)

¹⁾ Idem, vol. I, pag. 554.

²⁾ Cfr. în cestiune: Erbiceanu, Răspuns l. c. Nro 19.

³⁾ Xenopol l. c. vol. I, pag. 196, 240.

⁴⁾ Afirmarea, ce se cetește alocuria, cum-că episcopia Milcoviei ar fi fundată de s. Niceta, episcopul Romațianei pe la anul 400, nu se sprijinesca pe nici o sorginte istorică.

II.

Postul și medicina

sau

Ascetica și terapia.

(Continuare.)

Postul la Romani și la Mohamedani.

La Romani, cu serviciul eclectic a zeilor lor, nu aflăm zile de post ca întocmiri religioase fixate. În timpurile mai târzii a republicii și sub Imperatori, când cetatea Roma deveni un muzeu a tuturor popoarelor și cultelor supuse Romei, au putut, proseliții anumitelor sisteme religioase orientali, să fi observat legile de abținere a acelor, dar înainte de aceste nu se ordinau posturi, de cât din cas în cas de cătră di-regători.

Așa ceva ne spune Livius, cum-că în anul 191 a. Chr. sub consulatul lui P. Cornelii Scipio și Manliu Acilius Glabrio și pe timpul războiului contra lui Antioch, raportându-se despre arătarea de semne neliniștitoare — (doi boi s'au urcat pe o scară pe coperiș; în Terracina și Amitern a ploaie pără) — decemvirii la mandatul senatului au cercat în cărțile siblice și din acele au vestit: „jejunium instituendum Cereri esse, et id quinto quoque anno servandum.“ Cuvintul „jejunium“ se pare aici că e folosit în sens bisericesc. Despre modalitățile mai de aproape a unor atari posturi generali, cum și despre aceea că fost-au împreunate și cu abținere, nu ne stau la dispoziție descrieri. Tot ce putem ști, se deduce din un loc sau citat a lui Petron, în care Ganymedes se plânge de seceta și scumpete, și aduce de motiv nereligiozitatea, când zice: „Nemo enim coelum, coelum putat, nemo jejunium servat, nemo Jovem pili facit, etc. (Patron. Arbitr. Satiricon. c. 44).

Ajunuri și posturi private, din cauze sanitari, erau ceva mai usuat la Romani; abținere strictă de la mâncare și beutură, era partea cea mai esențială și și mai simplă a terapiei lui Cato; er republicanul de ceva renume își ține de laudă mare de a duce o viață cât se poate mai cumpetată și tréză. Mulți nu mâncau nimic ziua întrégă spre a fi „solidus“ (Seneca epist. 83) și această metodă o practisau cei de clase mai înalte, la cari „prandium“ ieși cu totul din us. Acest fapt e de mare interes, de ore ce a contribuit mult de a forma încă la început praxa postului în biserica apusului, după cum această se observa și în ziua de azi la popoarele romane.

Înainte de a trece la dezvoltarea ascetică a postului creștin, voiți aminti despre postul Islamului.

Preceptul despre post e cuprins în Coran, fără înse a fi explicat modul postirei mai de aproape.

Luna Rhamadan, în care i-s'au „telefonat“ Coranul lui Mohamed, este destinată pentru ascasa cumulativă a postului. Cel ce în decursul lunii lui Rhamadan era bolnav ori era în călătorie și din ore care causă nu putea posti, era dator ca să-și alegă alte zile de a posti în locul celor din Rhamadan. Postul îl țin în totă ziua în-

trégă până la inseratul deplin, și numai noptea este permis a mânca și a bea după plac. Ca pedepsă pentru frângerea preceptului postului în vre-o zi, a impus Mohamed ca respectivul transgresor, după mărimea greșelii, se nutrească un număr mai mare ori mai mic de săraci.

Postul Rhamadan se ține și azi în Orient, cu strictețea, cu care se ține și în ziua de azi la Iudei, cu deosebirea că durata lui e numai de o jumătate de zi, și în acest timp e interzisă ori ce mâncare și beutură și și fumatul. Cu atât mai tumultoasă este viața mohamedanilor în dată ce trece ziua, și așa postul la Mohamedani n'are valoare nici etică, nici igienică.

Desvoltarea postului la creștinii dintâi.

La creștinii a fost postul din început unit în modul cel mai intim cu dogma și morala creștină. După esemplul Domnului Christos, care a postit 40 zile, n'a fost nici un timp în care să nu se fi observat post în comunitatea creștină, și postul însuși era considerat ca mijlocul cel mai acomodat spre perfecțiune. Exemplele cele multe a Apostolilor, cum și tradițiunile Iudaice etc. au contribuit la aceea, ca pregătirile spirituale și corporale pentru marile sărbători a anului creștin, cum și întru memoria omenilor mari și sfinți și a martirilor, se documentau cu post.

Pe timpul s. Ireneș erau deja statorite în singuratică bisericii anumite reguli de post. Din un fragment a unei epistole cătră pontificele Victor, despre care amintesc Eusebiu ni-se spune cum-că unele comune postiau înainte de Paști 40 zile; despre așa ceva mărfurisesc mai târziu și Dionisiu din Alesandria și Tertulian. Și când ne descrie Eusebiu marea asemănere a postului, din cele dintâi timpuri a creștinismului, cu cel evreic, descris de Philo, putem ușor concluda despre modul postirei celor dintâi creștinii: și anume, creștinii cei dintâi postiau strict ca Iudeii, și postul consta în abținere totală din o sară până în cealaltă, și acesta se urma în decurs de mai multe zile după oaltă, așa că tot numai după 24 ore postite era permis a mânca odată; și așa s'a observat acesta în secolii 2 și 3. În secolul al 4-lea se par a se fi introdus unele ușurări. Eusebiu ne povestesc despre postitori, cari la ora a 9-a mâncau. Acesta specie de post o numesc Tertulian „semijejunium“, dar aceste nu erau iertate în quadragesimae sau postul Paștilor. De la acest timp a devenit praxa postului din secol în secol mai blândă, ba în secolul al 10-lea ajunse în desvetudine abținere peste ziua întrégă, și numai în Vinerea mare sau a patimilor se mai observă și se manține și azi cu rigore.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Dr. Augustin Bunea: *Vechile Episcopii Românesce a Vadului, Gecagiului, Silvasului și Bělgradului*. Blaș 1902, pag. 152. prețul 2 cor. 50 fil. În nr. 2. din „Transilvania“ aflăm următoarea dare de samă asupra scrierii dlui Bunea:

„În timpul din urmă presa noastră a întâmpinat cu cuvinte elogiöse apariția unei noue lucrări istorice, datorită neobositului canonic metropolitan Dr. Augustin Bunea, lucrare, ce poartă titlul de mai sus și care fără îndoială e și vrednică de întâmpinarea, ce i-s'a făcut. Nu afirm fără de a motiva. Activitatea bogată de până acum a eruditului autor pe terenul cercetărilor istorice, aparatul științific cu care lucrează, temeinicia lucrărilor sale, forma în care ne prezintă rezultatele cercetărilor sale, de sigur foarte obositoare, au ridicat pe autor în ochii publicului serios cugetător și cu vederi mai largi pe un pedestal înalt, și ne-am obișnuit cu gândul, că ori ce lucrare literară a sa are să ne surprindă cu ceva nou și până acum necunoscut, cum face și în lucrarea, ce ne preocupă. Se anunțase cu câte-va săptămâni mai înainte, că lucrarea, de care vorbim, are să apară în curând, și lumea devenise nerăbdătoare să cunoască noua carte a autorului, care nu cu mult înainte ne dete studiul cel mai complet și aprofundat asupra vieții și activității martirului episcop Ioan Inocențiu Klein. Cei nerăbdători și nepreocupați de veleități, cari n'au loc unde e vorba de știință, pe urmă cetind noul studiu al dlui Bunea asupra Vechilor Episcopii Românesce, satisfăcuți a trebuit să rămânem, vedând cum autorul ridică vëlul până acum nestrăbătut și ne lasă să privim clar asupra unor timpuri îndepărtate din trecutul bisericii populului românesc din Ardeal. Nu numai utilizând cu priceperea ce-l caracterizează isvoarele și rezultatele celor mai noue cercetări istorice, ci aprindând tot odată însuși noue lumini pentru clarificarea unor momente nelămurite sau înadins mistificate din trecutul bisericii românesce.

Vedți bine, că cartea dlui Bunea spulberă iluziile, ce mulți le aveau sau și le făuriau, despre existența unei vechi metropolii a Bělgradului cu o sumedenie de episcopii sufragane, neadmisă de adevărul istoric, dar această împrejurare poate să fie supărătoare numai pentru cei ce nu s'au putut ridica peste rolul unui diletant în ale istoriografiei, sau urmăresc numite scopuri prin scrierile lor. Peste supărări de felul acesta înse lumea nepreocupată și care are în vedere numai eruarea și restabilirea adevărului istoric, trece la ordinea zilei. Față cu progresele făcute în patria noastră în timpul mai nou pe terenul cercetărilor istorice nu ne este permis a ne mai îmbeta cu iluziuni naive și neîntemeiate, dacă nu vom să ne facem de ris în ochii compatrioților nostri de altă naționalitate, cari cu zor vrednic de imitat continuă a desgroa din ruinele trecutului lumina adevărului.

Că eruditul autor al Vechilor Episcopii românesce se afirmă pe terenul cercetărilor istorice și prin lucrarea sa acesta într'un mod, ce-l onorează deopotrivă pe dînsul și istoriografia română, noi numai bucura ne putem din totă inima, mai ales când vedem, că omeni cu vederi largi și foarte sus puși în hierarchia noastră literară pronunță un verdict, nu se poate mai măgulitor asupra unei cărți scrise de un Ardelean.

Schițând cuprinsul cărții, recensentul termină așa:

„Acesta este în liniamente generale conținutul celei mai noue lucrări a dlui Bunea, pe care nu putem de cât să-l felicităm și să-l fim recunoscători pentru jertfa de muncă asiduă ce o aduce pe altarul istoriografiei noastre specifice ardeleni, pe care prin scrutările sale neobosite a ridicat-o la un pragmatism și nivel științific neajuns de istoriografii nostri din patrie, er cartea însași o recomandăm cu totă căldura sprijinului tuturor omenilor de bine, cu atât mai vârtos, că acesta n'are să fie cel din urmă prinos, — vorba dlui Iorga. — istoriei populului nostru din partea eruditului autor.“

(nt).

Dr. Ioan Mihályi: **Diplome maramurë-gene** din secolul XIV. XV. M.-Sziget 1900. un foarte prețios volum de 676 pag. conține 366. documente relative la istoria Maramurëșului adunate și comentate cu multă îngrijire. Colecția această a fost premiată de Academia română în sesiunea actuală cu 4000 Lei. Costă broșată 10 cor. legată 12 cor.

Macsim Gorki: **Hanul tătarilor și fiul său**, poveste din bătrâni, traducere de I. C. Panțu, Editura librăriei Ciureu, Brașov 1902. pag. 16. preț 10 fl.

S. Cujba: **Florin**, poveste în versuri. Editura librăriei Ciureu, Brașov 1902. pag. 35. preț 16 fl.

Maria Drăgan: **Opt piese teatrale** pentru școlari și școlărițe, dialoguri și triloguri, prin cari se combat feluritele vici ce bântuie printre țărâni: sărbători băbești, lene, procese, beție ș. a. pag. 64. preț 40 fl.

Ioșif Vulcan: **Buga de la Chiseteu**, comedie populară într'un act. s'a publicat ca Nr. 9. din „Biblioteca teatrală”, pag. 36. preț 40 fl.

„Semănătorul”, Nr. 22 cu următorul sumar: **Rapsodul**. V. Cioflec. — **Ursitorele** (poesie), M. Eminescu. — **Pământ și apă**, C. Hodoș. — **Nu te mai întorcede** (poesie), A. Vlahuță. — **Altă Doină**, Ion Gorun. — **Borta vintului**, M. Eminescu. — **Biblio-**

grafii. — **Răspunsuri**, Red. Numărul 20 banii. Abonamentul 10 lei pe an. Abonamente se pot face și la redacția foii noastre, trimițându-se banii înainte cel puțin pe 1/2 an.

Emil Bongaud: **Mama sfintului Augustin**, traducere de Salba, tipărită cu chelutela și îngrijirea dlui prof. Dr. E. Dăianu. Un prețios volum de 494 pag. hârtie fină, tipar curat, preț broș. 3 cor. legată în lux 4 cor. Se poate procura de la editor și tipografia archidieceșană, alăturând și speșele de porto postal 30 fl.

Suplex libellus Valachorum, text original și traducere făcută de Dr. Elie Dăianu, Sibiu 1901. pag. 67. preț 1 cor. Se poate procura și de la Tipografia archidieceșană.

Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, făcută de vicarul episcopesc Petru Aron și publicată de Dr. Augustin Bunea, canonic mitropolitan, Sibiu 1901. Costă 1 cor. + 10 fl. porto și se poate procura de la Rsmul autor Dr. Augustin Bunea în Blaș.

Posta „Unirii”.

I. B. Regretăm, dar nu scim nimica. De altcum cu întrebarea această era mai bine, dacă v'ați fi adresat airea.

Iusti. Ce plăcută surprindere! Sper, că ne vom întâlni mai adese. La revedere!

X. Am primit, va urma.

T. B. Ne mai convine așa: în dată și mai scurt, de cât lung și mai târziu, pentru o fole săptămânală, acesta e cel mai potrivit principiu. De altcum mulțumite sincere.

Editor și redactor răspundător:
Aurel C. Domșa.

A apărut:
TRAGEDIA CALVARULUI,
de *L'abbé Henry Bolo,*
tradusă în românește de membru societății de lectură „**INOCENȚIU MICU CLAIN**” a teologilor din Blaș.

Ediț. societății, tiparul „Tipografia” societ. pe acțiuni în Sibiu. Preț: 2 cor. pentru România: 3 lei.

În această scriere se tratează, într'o concepțiune originală și într'un stil superb, *divina tragedie* a Mântuitorului. E o lectură, ce înalță fie care suflet creștinesc, obiectiv a simți și gândi.

Traducerea e vrednică de original; pare că nici nu e traducere. Un limbaj verde românesc, în felul scrierilor sfinte, este caracteristica escelentel traducerii, care face onore tinerilor teologi de la Blaș. Unitatea stilului e așa de evidentă, în cât ni-se pare că unul singur a făcut întreaga traducere.

Înfătoșarea tehnică nu desminte reputațiunea bună a atelierului „Tipografia”.

Er broșurarea în stil antic, franțuzesc, îi dă o formă originală și atrăgătoare. Învelișul e de hârtie pergament.

Rar se vede în piața de cărți românești o carte cu infătoșare așa de elegantă, demnă și atrăgătoare.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiu 1902.

Budapesta—Predeal				Copsa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș			
Tren de pers.	Tren de pers.	Tren accelerat		Tren de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.	Tren de pers.
10—	8.50	2.10	pl. Viena sos.	1.50	1.50	6.20	2.21
8.30	5.45	9.15	Budapesta	7.10	7.50	6.20	3.50
11.31	9.02	11.12	Szolnok	3.22	5.32	3.25	4.12
1.33	11.33	12.47	P. Ladány	12.54	3.56	1.12	4.33
3.42	1.48	2.11	sos. } Oradea-mare { pl.	11.04	2.38	11.36	5.23
3.58	2.06	2.18	pl. } Mező-Telegd { sos.	10.44	2.31	11.17	2.54
4.38	3.03	2.50	Rév	10.07	2.01	10.42	6.15
5.20	3.45	3.26	Bratca	9.32	1.34	10.03	8.34
5.45	4.06		Cincia	9.11		9.50	
6.31	4.52	4.16	B. Huiedin	8.37	12.52	9.19	4.01
7.16	5.32	4.52	Ghârbău	7.54	12.20	8.37	5.01
8.06	6.24		sos. } Cluș { pl.	6.54	11.01	7.00	6.57
8.33	6.59	5.55	pl. } Apahida { sos.	6.13	10.46	6.45	7.55
8.50	8.30	6.11	Ghiriș	5.24	9.23	5.12	10.14
9.07	8.59	6.27	sos. } Cucurdea { pl.	5.02	8.54	4.43	10.14
10.14	10.29	7.26	pl. } Uióra { sos.	3.40	8.49	4.33	9.06
10.44	11.16	7.50	Vințul de sus	3.11	8.54	4.43	9.06
10.56	11.31	7.52	Aiud	3.04	4.27		10.29
11.03	11.40		sos. } Teiuș { pl.	2.58	4.20		10.29
11.12	11.50		pl. } Crăciunel { sos.	2.51	8.23	3.59	10.30
11.34	12.20	8.16	Micăsasa	2.29	8.06	3.38	10.30
11.52	12.46	8.32	sos. } Copsa-mică { pl.	2.07	8.00	3.02	10.30
12.24	1.43	8.37	pl. } Mediaș { sos.	1.42	7.34	2.21	10.42
12.53	2.17		Elisabetopol	1.09	7.08	1.44	12.16
1.02	2.26	9.04	sos. } Sighișoara { pl.	1.25	5.49	11.40	
1.45	3.14	9.31	pl. } Hașfalău { sos.	1.14	5.42	11.33	
2.01	3.33	9.43	Homorod	1.14	5.28	11.16	
2.15	3.48	9.47	Ágostonfalva	1.11	4.23	10.03	
2.33	4.08	10.01	Apăta	1.06	3.50	9.22	
3.04	4.45	10.25	Feldióra	1.05	3.35	8.57	
3.40	5.27	10.53	sos. } Brașov { pl.	1.02	3.15	8.27	
3.47	5.43	11.00	pl. } Timiș { sos.	1.01	2.45	7.48	
4.03	6.08	11.14	Predeal	1.00	1.42	4.24	
5.35	7.52	12.26	sos. } București { pl.	0.99	1.12	3.32	
6.13	8.32	12.58		0.98	1.12	3.32	
6.43	9.09	1.16		0.97	1.12	3.32	
7.16	9.40	1.35		0.96	1.12	3.32	
8.—	10.25	2.09		0.95	1.12	3.32	
3.55		2.19		0.94	1.12	3.32	
4.40		3.01		0.93	1.12	3.32	
5.10		3.31		0.92	1.12	3.32	
11.55		9.10		0.91	1.12	3.32	

Notă: Órele însemnate în stânga stațiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încuadrați cu linii mai negre însemnăză órele de noapte.